

Bericht uit Saamaka

Columnist: Menno Marrenga

Gepubliceerd in De Ware Tijd 16/03/2006

Storm in een glas water

Eerst kwamen jongetjes met verse vis en het nieuws. Toen kwamen vrouwen op weg naar hun kostgrond met een andere versie. Toen kwam die helicopter: er was dus meer aan de hand dan wishful thinking. Tot in de avond hoorde ik het bericht doorgeschreeuwd worden van een korjaal die uit Pikilio kwam, naar een korjaal die van Atjoni kwam en dus nog van niets wist. Ik hoorde het verhaal zo zes keer - en alle zes keer waren de details anders.

Als ik journalist was, dan zou ik naar Dangogo zijn gepeddeld om feiten te verzamelen. Maar ik zou daar niet wijzer zijn geworden. Ik dacht dat alle dignitarissen bijeen zouden zijn voor spoedoverleg, maar één van de belangrijkste dorpshoofden kwam bij mij om een carburateurmembraan te kopen. Ik vroeg hem wat er gaande was. Hij antwoordde niet betrokken te zijn en vroeg me toen naar de prijs van dat carburateurmembraan. Eén van de belangrijkste dorpshoofden in de buurt - een wijs man.

Er woedt een machtsstrijd om het grootopperhoofdschap. Net als in de verkiezingen wordt de strijd gevoerd op details en bestuursmodellen worden nauwelijks besproken. Ik zal die details niet eens noemen: het zal me een zorg zijn of het opperhoofd al dan niet in Asindo-opo is uitgekleeft en te schande is gezet of door soldaten uit Paramaribo beschermd is tegen zijn eigen liefhebbende onderdanen. Laten we toch de grote lijn in de gaten houden. En er is helemaal geen grote lijn.

Grootopperhoofd der Saramaccaners klinkt heel indrukwekkend, maar het is een ceremonieel baantje. Het wordt al ruim een eeuw niet geambieerd: wie aan de beurt is, is de klos. Hij moet dag in dag uit in een stoffige hut zitten luisteren naar verhalen van boze buurvrouwen, politici en toeristen. Het grootopperhoofd mag niets concreets terugzeggen - en het betaalt slecht. Maar vorig jaar ineens kwam er een kandidaat, die dat baantje echt ambieerde - en er kwam zelfs een tegenkandidaat. Wat is er aan de hand in Saamaka?

Er is maar één ding werkelijk aan de hand in Saamaka: de grondenrechten. De ontwikkeling rukt op, en verplettert daarbij alle andere samenlevingen. De Incas, de Apaches, de Braziliaanse rubberappers - nu zijn de Saamaka aan de beurt. Want die zitten op een stuk bos dat nog niet uitgekapt is. De Saamaka zullen onder de voet gelopen worden, dat is onontkoombaar. En wie nu grootopperhoofd wordt, zal de geschiedenis ingaan als degene, die de grondenrechten der Saamaka verkwanselen mag.

Bij die grondenrechten zijn er ruwweg twee standpunten. Volgens het ene standpunt zijn er geen Saamaka. Zij zijn gewone Surinamers zonder speciale privileges en zij occuperen domeingrond. Vanuit deze visie kan het grootopperhoofd niets verkwanselen, want er valt niets te verkwanselen. Volgens het andere standpunt hebben de Saamaka marrons en hun afstammelingen sedert de vredesverdragen grondenrechten bezuiden de stroomversnellingen. Maar die grondenrechten worden beheerd door de lo's. Ook vanuit deze visie kan het grootopperhoofd niets verkwanselen, want over die grondenrechten heeft hij helemaal niets te zeggen.

Iedereen is het dus roerend eens: het grootopperhoofd der Saramaccaners doet er helemaal niet toe. Maar het zou toch wel aardig zijn om zijn handtekening onder een papier te krijgen, zoals een halve eeuw geleden grootopperhoofd Agbago zijn fiat gaf bij de aanleg van het stuwmeer. Die arme man had geen keus, maar we kunnen nu tenminste zeggen: maar ze hebben het toch zelf gewild?

Er is een paleisrevolutie aan de gang in Asindohopo. Het traditionele stambestuur bestuur zou dus in continu beraad moeten zijn. Eén van de belangrijkste dorpshoofden was bij mij om voor 10.60 Surinaamse dollar een carburateurmembraan te kopen.